

וכן לגבי יבום קטן וקטנה, אין לסמוך על הרוב. אלא יש להמתין לכשיגדלו ויתברר שאינם סריס או איילונית.

אבל היבא דלא אפשר לעולם לברר הספק, לא אפשר! ולכן, רק כגון אלו דלעיל, שאין אפשרות לברר רק אז סמכינן ארובא.

דאי לא תימא הכי, לרבי מאיר דחייש למיעוטא, ואית ליה דקטן וקטנה אין מייבמין, משום דחייש בקטן שמא ימצא סריס, ובקטנה שמא תמצא איילונית, האם הכי נמי דלא אכיל בישרא, משום דחייש שמא במקום נקב קא שחיט, ולא סמכינן ארובא?

יב-א וכי תימא, אין הכי נמי, ולא אכל רבי מאיר בשר, תיקשי, הרי קרבן פסח, שצותה תורה על אכילתו, דכתיב "ואכלו את הבשר בלילה הזה", וקדשים, שהכפרה תלויה אף באכילתם, כדכתיב "ואכלו אותם אשר כופר בהם", מאי איבא למימר?

אלא בהכרח, שלרבי מאיר היבא דאפשר לברר, אפשר. והיבא דלא אפשר, לא אפשר, ואז סמכינן ארובא. אם כן, הכי נמי לדידן, אין ראייה מכל המקומות שהובאו לעיל שבכל ענין אזלינן בתר רובא, אלא דלמא, היבא דאפשר אפשר, והיבא דלא אפשר לא אפשר.

ולמסקנת הגמרא, לא נתבאר מקור דין

"רובא דליתא קמן", במקום שאפשר לברר. (94)

אמר רב נחמן אמר רב: ראה אחד ששחט, הרי אם ראהו מתחלה ועד סוף השחיטה, מותר לאכול משחיטתו. ואם לאו — אסור לאכול משחיטתו.

ודנה הגמרא: היכי דמי? אי דידע ביה בשוחט דגמיר הלכות שחיטה, למה לי שראה אותו בשחיטתו?

ואי דידע ביה דלא גמיר, פשיטא דאם רואהו כששוחט מותר לאכול משחיטתו, שהרי רואה ששחט כדין. ואם אינו רואהו, פשיטא דאסור, דשמא שהה ודרס. ומאי קא משמע לך רב נחמן?

ומשנינן: אלא מיירי דלא ידע בשוחט אי גמיר הוא הלכות שחיטה, אי לא גמיר.

ואשמועינן רב נחמן דלא סמכינן לומר מסתמא גמיר הוא, עד שיהא מכיר בו שיודע לשחוט כדין.

ומקשינן: ואמאי בענין שיראהו? לימא "רוב מצויין אצל שחיטה, מומחין הן", ואף שאינו מכירו סמכינן אשחיטתו.

מי לא תניא: הרי שמצא תרנגולת שחוטת בשוק, או שאמר לשלוחו: צא שחוט! והלך השליח ומצא שאותו עוף כבר שחוט —

עשה" אבל אם בעינן "ועדיין אחיו קיים", אזי אף כשמת מאליו הרי אין אחיו קיים.

94. וכתב רש"י, דהלכה למשה מסיני היא. עוד פירש, שמ"אחרי רבים להטות" ילפינן, בין דין

שקרוי אחיו אף שכבר אינו קיים. ולכן מפרש הריטב"א [וכן מפרש רש"י בשאר מקומות], שהלימוד הוא מדכתיב "ועשיתם לו כאשר זמם", ולא "כאשר עשה". ולפי זה, כשמת מאליו, עדיין הוא בכלל "כאשר זמם ולא כאשר

מותר לאכלו, מפני שחזקתו שהוא שחוט כדין.

אלמא, אף כי לא ידעינן מי שחטו, אמרינן "רוב מצויין אצל שחיטה — מומחין הן". ואם כן הכא נמי לימא "רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן". ואמאי אצריך רב נחמן לראות השחיטה?

ומשנינן: לעולם, איירי רב נחמן היכא דידע בשוחט דלא גמיר. והא דהוצרך לאסור, מיירי כגון דשחט קמן חד סימן שפיר. מהו דתימא, מדהאי סימן שחט שפיר, הך סימן השני נמי שחט שפיר, ואין צריך לעמוד עליו עד גמר השחיטה, קא משמע לן רב נחמן דלא סמכינן על שחיטתו, אלא אמרינן: האי סימן, אתרמווי איתרמי ליה, במקרה שנשחט כראוי, אבל באיך סימן אכתי איכא למיחש שמא שהה או שמא דרס בשחיטתו. לפיכך, בעינן שיראהו מתחלת השחיטה ועד סופה. בעא מיניה רב דימי בר יוסף מרב נחמן: האומר לשלוחו "צא ושחוט", והלך בעל הבית ומצא אותו שחוט, ואין ידוע מי שחטו, מהו? מי תלינן שנשחט על ידי השליח ומותר לאוכלו, או חיישינן שמא אחר שאינו מומחה שחטו, ואסור.

אמר לו רב נחמן: חזקתו שהוא שחוט כדין, ומותר.

ותו בעא רב דימי מרב נחמן: האומר לשלוחו "צא ותרום את טבלי", והלך בעל הבית ומצא את הטבל תרום, ואין בעל הבית יודע מי תרמו, מאי? מי תלינן שהשליח תרם, ותרומתו תרומה — או חיישינן שמא אחר תרם. וכיון דלא שלחו, אין תרומתו תרומה. וצריך לתרום שוב.

אמר ליה רב נחמן: אין חזקתו תרום, ועדיין טבל הוא.

וסבר רב דימי דהא דפשיט ליה לרב נחמן בשליח לשחוט ד"חזקתו שחוט", משום דאמרינן שודאי השליח שחט. ומשום הכי אקשי ליה:

ממה נפשך, אי סבירא לן כי חזקה בשליח עושה שליחותו, ולכן תלינן את השחיטה בשליח, אפילו בתרומה נמי נימא, דודאי השליח תרם, ואמאי קאמרת "אין חזקתו תרום"?!

ואי אין חזקה בשליח עושה שליחותו, ולהכי חיישינן שמא אחר תרם, אפילו בשחיטה נמי לא נסמוך על זה דהשליח שחט, וניחוש שמא שחט אחר שאינו מומחה?!?

אמר ליה רב נחמן לרב דימי: לכי תיכול עלה כורא דמלחא! כשתמדוד לי כור מלח לשכרי, אתרץ לך. ודרך בדיחותא הוא. (95)

כדי שישמעו להם את דבריהם, הוא לפי שהשומע דבר הלכה מחבירו שהוא כמותו, יש לו כלפיו חוש ביקורת הגורם לו לומר הפוך מחבירו, ומה גם בדבר שיש בו עומק, ויש חשש שלא יגיע השומע לאמת, לכן אמרו לשומע שישמשו כתלמיד לרב או שיעשה מצוותו, ובכך יכיר במעלתו, ואז יכנע אליו, ומכח זה ידע ויבין

רוב דאיתא קמן, ובין רוב דליתא קמן. ותרווייהו מחז דינא הם.

95. רש"י. וכתב בהקדמה לספר "שערי יושר" בטעם הדבר שמצינו בכמה מקומות שביקשו חכמים מחבריהם השואלים אותם דבר הלכה, שיתנו להם לפני כן דבר מה או שישמשו אותם

וכן הוא ביאורא דהא מילתא: לעולם אית לן ש"אין חזקה שליח עושה שליחותו".

והא דאמרינן "חזקתו שחוט" אינו משום דתלינן שהשליח שחט בדוקא. אלא בשחיטה, אף אי נמי אינש אחרינא שמע את המשלח כיצד הוא מצווה לשלוחו לשחוט, ואזל איהו ושחט — השחיטה כשירה, כי רוב מצויין אצל שחיטה, מומחין הן.

אבל תרומה, מאחר שאין חזקה ששליח עושה שליחותו, חיישינן דלמא אינש אחרינא שמע אותו שאומר לשלוחו לתרום, ואזל איהו ותרום. ולא מהני תרומתו כיון דהוה ליה תרום שלא מדעת הבעלים. והתרום שלא מדעת הבעלים — אין תרומתו תרומה!

וטעמא דמילתא הוא, משום דשליחות בתרומה ילפינן מקרא ד"כן תרימו גם אתם תרומת ה'". דדרשינן, "גם" לרבות שלוחכם. ושליחות בתרומה היא דוקא מדעת בעלים. משום דמקשינן, מה "אתם" לדעתכם, אף שלוחכם לא מצי לתרום אלא מדעתכם.

ודנה הגמרא: לימא, הא ד"רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן" — פלוגתא דתנאי היא, אי סמכינן אהך רובא?

דתנאי: הרי שאבדו לו גדייו ותרגוליו, והלך ומצאן שחוטים, ואין ידוע אי נשחטו כראוי או לא — רבי יהודה אוסר את הבשר באכילה.

רבי חנינא בנו של רבי יוסי הגלילי מתיר

את הבשר באכילה.

אמר רבי: נראין דברים של רבי יהודה האוסר — היכא שמצאן לגדיים השחוטין באשפה. משום דמוכחא מילתא שנתנבלו, שכן הדרך בנבילות, להשליכן לאשפה.

ונראין דברי רבי חנינא בנו של רבי יוסי הגלילי המתיר — היכא שמצאן בבית.

ומדברי רבי משמע, דרבי יהודה אף בבית אסר, ורבי חנינא מתיר אף באשפה.

ופליגי בכל גוונא.

מאי לאו, בהא קמיפלגי. דמר רבי חנינא סבר, אמרינן "רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן". ומשום הכי מתיר. ומר רבי יהודה סבר לא אמרינן "רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן". ומשום הכי אסר. דחיישינן שמא שחט מאן דלא גמיר.

אמר רב נחמן בר יצחק: לא בהכי קמיפלגי. אלא דכולי עלמא אית להו "רוב מצויין אצל שחיטה, מומחין הן". ולעולם, אם מצאן שחוטין בבית, דכולי עלמא לא פליגי דשרי, משום הך רובא. ואם מצאן באשפה שבשוק, דכולי עלמא לא פליגי דאסור.

משום דמוכחא מילתא דנתנבלו בשחיטה, מהא דהשליכום לאשפה.

כי פליגי במצאן באשפה שבבית.

מר, רבי יהודה סבר, אדם עשוי להטיל נבלתו באשפה שבבית. ואם הטילה שם

מסתמא נבילה היא, ואסורה.

ומר, רבי חנינא סבר, אין אדם עשוי להטיל נבלתו באשפה שבבית. דמשום דמסרח אינה מטילה אלא באשפה שבשוק. ומדאשכח לה בבית, ודאי נשחטה כראוי.

אמר מר: אמר רבי: נראין דברי רבי יהודה לאסור — היכא שמצאן באשפה.

ודנה הגמרא: מאי היא אותה "אשפה" שאסר בה רבי?

אילימא אשפה שבשוק —

הא אמרת דכולי עלמא לא פליגי בה דאסור. דהא מוכח דנבילה היא. ומהא דהוצרך רבי להכריע כדברי רבי יהודה, משמע דאיירי בגוונא דנחלקו בו רבי יהודה ורבי חנינא.

אלא לאו, פשיטא דאיירי רבי באשפה שבבית. דבזה הלכה כרבי יהודה דאסור, משום דאדם עשוי להטיל נבלתו שם.

אלא דאם כן תיקשי: אימא סיפא, ששנינו בה: ונראין דברי רבי חנינא בנו של רבי יוסי הגלילי להתיר, היכא שמצאן בבית.

מאי "בית" שהתיר בו רבי?

אילימא שמצאן בבית ממש, האמרת דכולי עלמא לא פליגי בהא דשרי. ומדברי רבי

משמע דאף בזה פליגי.

אלא פשיטא, שהתיר רבי באשפה שבבית. ואם כן קשיא הא דאמר רבי "נראין דברי רבי יהודה באשפה", אהא דאמר רבי "נראין דברי רבי חנינא בבית". דהא מוקמת לתרוויהו בגוונא חדא, ותרתי דסתינינהו.

ומשנינן: הכי קאמר רבי: נראין דברי רבי יב-ב יהודה האסור, לרבי חנינא בנו של רבי יוסי הגלילי, בנמצאו באשפה שבשוק. לפי שאף רבי חנינא בנו של רבי יוסי הגלילי לא נחלק עליו על רבי יהודה אלא באשפה שבבית. אבל באשפה שבשוק מודי ליה. והיינו נמי דקאמר: ונראין דברי רבי חנינא באשפה שבבית. שאף רבי חנינא לא התיר אלא באשפה שבבית. ולא בא רבי להכריע בזה ביניהם, אלא לפרש מחלוקתם. (96)

שנינו במשנה: הכל שוחטין חוץ מחרש שוטה וקטן שמא יקלקלו את שחיטתן.

ומדייקת הגמרא: שמא קלקלו, דמשמע שהוא טעם לאסור שחיטתן בדיעבד, לא קתני. אלא "שמא יקלקלו" קתני, דמשמע שקודם השחיטה איירי.

אמר רבא: זאת אומרת, דמהאי טעמא ד"שמא יקלקלו", אין מוסרין להן לשחוט אפילו חולין לכתחלה! ואפילו בגדול עומד על גביהם, משום שמועדים הם לקלקל תמיד, ואיכא בזה משום "בל תשחית". (97)

96. כאן, הרי לכתחלה בדקינן ליה אי גמיר או לא.

97. רשב"א לשיטת רש"י.

96. ולהלכה פסקו רוב הראשונים, דאף ד"רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן", לא סמכינן על רוב זה אלא היכא במקום שאין השוחט לפנינו, או שאין ידוע מי שחט. אבל אם השוחט נמצא